

7. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. no. 88.
8. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. issue 2. no. 10.
9. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. no. 16.
10. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 555. issue 1. no. 86.
11. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 2605. issue 1. no. 1138.
12. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 34. issue 11. no. 1889.
13. Zbirnyk uzakonen' ta rozporiadzhen' robitnycho-selianskoho uriadu Ukrainy [Collection of Statutes and Orders of Worker-Peasant Government of Ukraine]. 1925. Part 23.
14. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 166. issue 6. no. 8538.
15. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 34. issue 11. no. 1889.
16. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 174. issue 1. no. 119.
17. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. F. 177. Issue 1. no. 1348.
18. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. no. 1500.
19. Tsdavo Ukrainy [TsDAVO of Ukraine]. no. 1637.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Костик Євгеній Петрович, кандидат історичних наук, доцент кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: klio79@mail.ru

Костик Евгений Петрович, кандидат исторических наук, доцент кафедры экономики ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина
e-mail: klio79@mail.ru

Information ABOUT THE AUTHOR

Kostyk Yevhenii Petrovych, Ph.D. in History, Assistant Professor of Economics SHEE «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University»
30, Sukhomlynskyi St., Pereiaslav-Khmelnytskyi, Kyiv region, 08401, Ukraine
e-mail: klio79@mail.ru

УДК 351.33.81

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Курок О.О.

Предметом дослідження є еволюція наукових поглядів на проблеми підвищення ефективності державного регулювання економіки та вибір оптимальних концепцій соціально-економічного розвитку.

Метою дослідження є з'ясування еволюції наукових поглядів державного регулювання економічних процесів і вплив держави на соціально-економічний розвиток країни.

Методологія проведення роботи. Робота виконана на основі системи законів та законодавчих актів, що регламентуються діяльністю суб'єктів господарювання (визначають правовий простір). Це закони Верховної Ради України, постанови, рішення Кабінет Міністрів України, укази Президента України, нормативні акти органів місцевого самоврядування.

Результати роботи. Проведене дослідження сучасного стану державного регулювання економіки дає змогу стверджувати, що держава має достатньо інструментів впливу на економічну систему, які повинні забезпечувати реалізацію державних програм у різних сферах. Звичайно, програма – це не є план в тому сенсі, в якому він розумівся в період планової економіки, але вона містить основні цільові установки, що визначаються сферою реалізації. Тому подальшим напрямом досліджень з цієї проблематики повинно стати визначення особливостей даних програм стосовно різних сфер і галузей економіки.

Галузь застосування результатів. Держава – передусім політична регуляторна інституція, що має публічну владу та спеціалізований апарат регулювання суспільних відносин. Проблема з'ясування сутності регулювання економіки, форм і методів державного регулювання є однією з основних при з'ясуванні оптимальних шляхів розвитку держави. У сучасних умовах державне регулювання економіки є ядром механізму функціонування всього господарського комплексу країни.

Державне регулювання економіки – цілеспрямований та активний вплив державних і наддержавних органів управління на функціонування та розвиток цілісної економічної системи (а отже, і на її розширене відтворення) шляхом використання економічних законів і вирішення економічних суперечностей. У міру розвитку ринкового господарства виникали і загострювалися економічні і соціальні проблеми, що не могли бути вирішені автоматично на базі приватної власності і

саморегулюючого ринкового механізму. З'явилася необхідність державного втручання в процеси соціального та економічного розвитку з метою мінімізації впливу негативних наслідків економічних галузевих і загальногосподарських криз, що породжували масове безробіття та інфляцію.

Висновки. Сьогодні в Україні загальною визнаною є об'єктивна необхідність переходу до регульованого ринку, однак чітко не визначено форми, принципи й засоби державного регулювання. Через це особливого значення набувають подальші дослідження в цьому напрямку та встановлення кола об'єктів державного впливу, оскільки саме об'єкт зумовлює адекватну йому економічну форму державного регулювання. Розвиток об'єкта регулювання зумовлює розвиток форм і засобів його регулювання.

Ключові слова: держава, регулювання економіки, шляхи розвитку, суспільне відтворення, механізм функціонування.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ РЫНКА

Курок А.А.

Предметом исследования является эволюция научных взглядов на проблемы повышения эффективности государственного регулирования экономики и выбор оптимальных концепций социально-экономического развития.

Целью исследования является выяснение эволюции научных взглядов государственного регулирования экономических процессов и влияние государства на социально-экономическое развитие страны.

Методология проведения работы. Работа выполнена на основе системы законов и законодательных актов, регламентируются деятельностью субъектов хозяйствования (определяют правовое пространство). Это законы Верховной Рады Украины, постановления, решения Кабинет Министров Украины, указы Президента Украины, нормативные акты органов местного самоуправления.

Результаты работы. Проведенное исследование современного состояния государственного регулирования экономики позволяет утверждать, что государство имеет достаточно инструментов влияния на экономическую систему, которые должны обеспечивать реализацию государственных программ в различных сферах. Конечно, программа - это не план в том смысле, в котором он понимал в период плановой экономики, но она содержит основные целевые установки, определяются сферой реализации. Поэтому дальнейшим направлением исследований по этой проблематике должно стать определение особенностей данных программ по различным сферам и отраслям экономики.

Область применения результатов. Государство – прежде всего политическая регуляторная институт, имеет публичную власть и специализированный аппарат регулирования общественных отношений. Проблема выяснения сущности регулирования экономики, форм и методов государственного регулирования является одной из основных при выяснении оптимальных путей развития государства. В современных условиях государственное регулирование экономики является ядром механизма функционирования всего хозяйственного комплекса страны.

Государственное регулирование экономики – целенаправленное и активное воздействие государственных и надгосударственных органов управления на функционирование и развитие целостной экономической системы (а значит, и на ее расширенное воспроизводство) путем использования экономических законов и решения экономических противоречий. По мере развития рыночного хозяйства возникали и обострялись экономические и социальные проблемы, которые не могли быть решены автоматически на базе частной собственности и саморегулирующегося рыночного механизма. Появилась необходимость государственного вмешательства в процессы социального и экономического развития с целью минимизации влияния негативных последствий экономических отраслевых и общехозяйственных кризисов, порождали массовую безработицу и инфляцию.

Выводы. Сегодня в Украине общепризнанной является объективная необходимость перехода к регулируемому рынку, однако четко не определены формы, принципы и средства государственного регулирования. Поэтому особое значение приобретают дальнейшие исследования в этом направлении и установление круга объектов государственного влияния, поскольку именно объект вызывает адекватную ему экономическую форму государственного регулирования. Развитие объекта регулирования обуславливает развитие форм и средств его регулирования.

Ключевые слова: государство, регулирование экономики, пути развития, общественное воспроизводство, механизм функционирования

STATE REGULATION OF ECONOMY IN THE MARKET

Kurok O.O.

Subject of the study is the evolution of scientific views on the problem of improving the efficiency of state regulation of the economy and the choice of optimal concepts of social and economic development.

Aim of research is to clarify the evolution of scientific views of state regulation of economic processes and state influence on the socio-economic development.

Methodology of work performance. Work carried out on the basis of laws and legislative acts that regulated business entities (define legal space). This law Supreme Rada of Ukraine, resolutions, decisions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, decrees of the President of Ukraine, regulations of local governments.

Work results. *The study of the current state of government regulation of the economy makes it possible to argue that the state has enough instruments to influence the economic system that should ensure the implementation of government programs in various fields. Of course, the program - it is not a plan in the sense in which it was understood during the planned economy, but it contains the main target settings that define the scope of implementation. Therefore, the further direction of research on this issue should be the determining features of these programs on various sectors and industries.*

Branch of application of results. *State - primarily political regulatory institution that is a public authority and a special unit of social relations. The problem of finding out the nature of economic regulation, forms and methods of state regulation is a key in clarifying the optimal ways of development. In modern conditions of state regulation of the economy is the core of the functioning of the entire economic complex.*

State regulation of the economy - focused and active influence national and supranational authorities on the functioning and development of an integrated economic system (and hence its extended play) by use of economic laws and address the economic contradictions. As the market economy emerged and worsened economic and social problems could not be solved automatically based on private property and self-regulating market mechanism. There was a need for state intervention in social and economic development in order to minimize adverse effects, general industry and economic crises that generated massive unemployment and inflation.

Conclusions. *Today in Ukraine is an objective recognized the need to move to a regulated market, but not clearly defined forms, principles and methods of state regulation. After a particularly important further research in this area and setting range of objects of state influence, because the facility makes it an adequate form of economic regulation. The development object of regulation leads to the development of forms and means of regulation.*

Keywords: *state regulation of the economy, the development, social reproduction, operation mechanism*

Актуальність. Держава – передусім політична регуляторна інституція, що має публічну владу та спеціалізований апарат регулювання суспільних відносин. Проблема з'ясування сутності регулювання економіки, форм і методів державного регулювання є однією з основних при з'ясуванні оптимальних шляхів розвитку держави. У сучасних умовах державне регулювання економіки є ядром механізму функціонування всього господарського комплексу країни.

Державне регулювання економіки – цілеспрямований та активний вплив державних і наддержавних органів управління на функціонування та розвиток цілісної економічної системи (а отже, і на її розширене відтворення) шляхом використання економічних законів і вирішення економічних суперечностей. У міру розвитку ринкового господарства виникали і загострювалися економічні і соціальні проблеми, що не могли бути вирішені автоматично на базі приватної власності і саморегулюючого ринкового механізму. З'явилася необхідність державного втручання в процеси соціального та економічного розвитку з метою мінімізації впливу негативних наслідків економічних галузевих і загальногосподарських криз, що породжували масове безробіття та інфляцію.

Аналіз наукових досліджень. В Україні вплив держави на соціально-економічний розвиток країни досліджували В. Базилевич [1], А. Дьомін, Л. Побережна [2], С. Мочерний [7], А. Іващенко [4], В. Карсекін, С. Хлопяк [5], В. Кулішов [6], А. Соколовська [8] та багато інших видатних вчених. В їхніх роботах висвітлено роль держави у формуванні ринкової економіки, а також економічної функції держави та особливості її виконання в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є з'ясування еволюції наукових поглядів державного регулювання економічних процесів і вплив держави на соціально-економічний розвиток країни.

Виклад основного матеріалу. Для визначення ролі держави в економіці використовуються різні терміни: «державне втручання», «державне управління», «державна економічна політика», «державна регуляторна політика», «державне регулювання економіки». Усі вони взаємопов'язані і характеризують відносини держави із суспільством. Так, державне управління економікою – це організуючий і регулюючий вплив держави на економічну діяльність суб'єктів ринку з метою її впорядкування та підвищення результативності господарювання.

Сутність механізму державного регулювання розкривається в працях А. Дьоміна, який визначає його як систему технічних для певного способу виробництва форм, методів, важелів та інструментів впливу на економіку і процес відтворення на основі властивих йому законів і згідно з правовими нормами суспільства [2]. Таке визначення спрощує поняття механізму, бо обмежує коло елементів, що становлять його основу.

На думку В. Карсекіна, більш вичерпним є таке визначення: механізм державного регулювання діяльності суб'єктів ринку – це сукупність форм, методів, засобів впливу на економіку, що охоплюють економічні відносини, які склалися між суб'єктами та об'єктами регулювання в процесі визначення та реалізації мети [5].

Л. Дідківська та Л. Головки визначають державне регулювання економіки (ДРЕ) як систему заходів держави для здійснення підтримуючої, компенсаційної та регулюючої діяльності держави, спрямованої на створення нормальних умов ефективного функціонування ринку та вирішення складних соціально-економічних проблем розвитку національної економіки і всього суспільства. Таке визначення є повним, оскільки розкриває функції, цілі та об'єкти державного втручання в економіку і поведінку громадян. Державне регулювання економіки має здійснюватися лише в межах функціональних дій держави на основі системи управління для об'єднання волі всіх громадян країни. Ця система має забезпечити безпеку держави від свавілля окремих громадян і одночасно враховувати поведінку громадян, захищати їх права.

Дещо по-іншому підходить до визначення терміну С. Чистов, який розглядає державне регулювання економіки з теоретичного і практичного погляду. З теоретичного погляду, ДРЕ – це система знань про сутність, закономірності дії та правила застосування типових методів і засобів впливу держави на перебіг соціально-економічного розвитку, спрямованих на досягнення цілей державної економічної політики. З практичного погляду, ДРЕ – це сфера діяльності держави щодо цілеспрямованого впливу на поведінку суб'єктів господарювання з метою забезпечення пріоритетів державної економічної політики.

Потреба в державному регулюванні економіки теоретично обґрунтована Дж. М. Кейнсом. Мета державного втручання полягає в забезпеченні прибутковості капіталу, запобіганні соціальному вибуху, який може статися внаслідок безробіття, падіння рівня життя, інфляції та інших явищ. На думку Дж. М. Кейнса та його прихильників, держава повинна взяти на себе відповідальність не лише за стан виробництва, формування сукупного попиту, але і за ситуацію у сфері зайнятості, використання трудових ресурсів, регулювання доходів населення [7].

Практика господарювання сучасних розвинених країн і систем переконливо доводить необхідність поєднання стихійного ринкового механізму і державного регулювання з метою забезпечення найефективнішого функціонування економіки. Дискусія про соціально-економічну роль держави лежить вже не у площині питань, чи важлива держава, а полягає у вирішенні проблеми, наскільки важлива держава.

Починаючи від перших цивілізацій, держава відігравала провідну роль у суспільно-політичному й економічному житті – від створення розгалуженої іригаційної системи і побудови потужного бюрократичного апарату управління (у давньосхідних деспотіях) до законодавчого закріплення права приватної власності та заснування демократичних засад державного управління (в античному світі). За часів Середньовіччя набуває поширення теза про «божественний» характер державної влади, відбувається зрощування верхівки державного апарату і релігійно-церковної знаті. Епоха первісного нагромадження капіталу, сколихнувши Європу від «феодального сну» і спричинивши зміну трактування суспільного та індивідуального багатства, привела до значного посилення ролі держави в економіці. Утвердження абсолютизму сприяло формуванню системи поглядів щодо державного регулювання в економічному вченні меркантилізму [5].

Економічна роль держави, згідно з теорією меркантилізму, така: – державне регулювання сфери зовнішньоекономічних відносин, що засноване на протекціоністських засадах і передбачає застосування низьких митних тарифів на імпорт сировини й експорт готових виробів та високих – на імпорт промислової продукції та експорт сировинних ресурсів; – державна регламентація внутрішнього промислового виробництва через запровадження державного контролю за якістю продукції, чисельністю і кваліфікацією працівників, надання привілеїв і монополічних прав новоствореним мануфактурам; – активна монополізація зовнішньої торгівлі приватним і державним капіталом за обов'язкової державної підтримки і стимулювання; – контроль грошового обігу і грошової системи, карбування монет з попереднім їх «псуванням» для поліпшення сальдо торговельного та платіжного балансу [1].

Класична школа економічної науки, прийшовши на зміну меркантилізму, запропонувала нове, обмежене трактування економічної ролі і завдань держави в ринковій економіці. Це було зумовлено успішним розвитком капіталізму вільної конкуренції, зародженням машинної індустрії на тлі переміщення сфери функціонування капіталу із зовнішньої торгівлі у промислове виробництво. Аналізуючи внесок економістів-класиків у скарбницю економічної думки, зазначимо, що більшість з них дотримувалася концепції «мінімальної держави», запропонованої А. Смітом у праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» [3].

До основних завдань держави (за А. Смітом) належать: охорона від зовнішнього насильства (підтримання обороноздатності); охорона від внутрішнього насильства і несправедливості (забезпечення правопорядку), забезпечення правосуддя; надання всім членам суспільства так званих суспільних благ; збирання податків для виконання перших трьох функцій.

Останній з представників класичної школи Дж. Мілль доповнив розгляд економічних функцій держави, запропонувавши подолати індивідуалізм і зловживання, що випливають з права приватної власності, та вдосконалювати розподіл суспільного багатства. Разом з доведенням ефективності вільної конкуренції Дж. Мілль вважав доцільним здійснення інституціональних реформ, активізацію участі держави у вирішенні проблем соціально-економічного розвитку суспільства (розвиток науки, створення виробничої та соціальної інфраструктури, стимулювання профспілкового і кооперативного руху, обмеження права успадкування тощо).

Класичні уявлення про механізми і межі державного втручання, що набули домінуючого впливу, спровокували появу альтернативних поглядів у стані їх ідейних противників. Наприклад, економісти, які критикували капіталізм з позицій дрібнотоварного виробництва, висловили відмінні від класичних і суперечливі між собою погляди: про повну відмову від держави як соціального інституту, організацію безгрошового обігу і безвідсоткового кредиту, наслідком такого реформування буде суспільство, де «капітал і праця стануть тотожними, суспільство зможе існувати самостійно і не матиме потреби в уряді» (П. Прудон); про нарощування державного регулювання економічних відносин, особливо в соціальній сфері, оскільки «добробут народу» – це мета державного втручання і об'єкт вивчення політичної економії (С. Сисмонді) [3].

Німецька історична школа інакше реагувала на економічний лібералізм класичної школи, надаючи принципово нового звучання проблемам економічної політики в концепції «виховного протекціонізму» і довівши необхідність формування «національного характеру» економічної теорії і державного регулювання. Потужна в політичному й економічному відношенні монархічна держава, економічний устрій якої враховував

би особливості розвитку національної економіки, менталітет, традиції, звичаї, природні й географічні умови, – ідеал німецької історичної школи.

Марксистська економічна теорія в питанні про економічну роль держави була досить непослідовною. З одного боку, держава визнавалася апаратом насильства, засобом експлуатації найманих працівників, з іншого – надкласовою інституцією, яка в умовах переходу до справедливого економічного устрою здійснить тотальне одержавлення, націоналізацію землі та майна, ліквідує право приватної власності, а згодом налагодить загальне управління економікою і забезпечить реалізацію економічних інтересів трудящих.

Маржиналізм і неокласична школа сприйняли основні теоретичні висновки класичного вчення: економічний лібералізм, ідею державного невтручання у виробничу та комерційну діяльність індивідів, тезу про раціональні дії економічних суб'єктів, особливо наголосивши на необхідності державної підтримки вільного підприємництва як основної ланки ринкової системи і на антимонopolній спрямованості державної економічної політики [6].

Кінець XIX – початок XX ст. ознаменувався переходом до нової стадії розвитку економічної системи, пов'язаної з виникненням і бурхливим розвитком монополічних утворень, концентрацією і централізацією всіх видів капіталу в усіх сферах господарства. З кінця XIX ст. майже в усіх країнах відбувалося неухильне розширення економічних функцій держави. Це призвело до посилення економічної ролі держави і спонукало економістів до пошуків теоретичного обґрунтування цієї тенденції за двома основними напрямками: – ідея «соціального контролю» інституціоналізму (Т. Веблен), що передбачала втручання держави в економічні процеси з метою прискорення встановлення індустріальної епохи; в межах економічної науки інституціональна теорія почала вивчати формальні і неформальні «інститути» та їх еволюції, до яких належала й держава; – повномасштабна система державного регулювання економіки, побудована на нових макроекономічних засадах, запропонована Дж. Кейнсом [7].

В основі кейнсіанського уявлення про економічну роль держави лежить проблема формування ефективного попиту, що забезпечить реалізацію створеного суспільством багатства. Кризовий стан економіки спонукав Дж. Кейнса до вирішення проблеми реалізації багатства за допомогою принципово нового підходу і розширення напрямів державного регулювання, серед яких – бюджетне регулювання з традиційно високим рівнем перерозподілу національного доходу через держбюджет, спрямоване на забезпечення фінансування державних інвестицій; здійснення значних соціальних витрат.

Історія розвитку країн з ринковою економікою характеризується неоднозначністю рішень щодо втручання держави в економіку. Однак у жодній країні держава не припинила діяльності щодо розвитку ринкової економіки. Навпаки, постійно ведеться пошук нових напрямів удосконалення взаємовідносин між державою та товаровиробниками, і залежно від багатьох факторів спостерігається послаблення або посилення державного втручання. В нинішніх умовах господарювання держава вже не тільки визначає загальні правила і рамки функціонування ринкової економіки, а й сама доповнює ринковий механізм [2].

Об'єктивними причинами необхідності державного регулювання економіки в умовах сьогодення є:

- наявність монополізму в багатьох галузях народного господарства та відсутність досконалої конкуренції;
- недосконалість цінового механізму для певної групи товарів, який робить їх виробництво неефективним;
- повільна адаптація до сучасних умов господарювання окремих ринків: робочої сили, капіталів, інтелектуального продукту тощо;
- забезпечення стабільності і гармонійності суспільства;
- сприяння збереженню та відтворенню природного, культурного, національно-історичного середовища існування народів;
- розв'язання питань міжнародної політики і співпраці [3].

У ринковій економіці держава втручається в ринок лише настільки, наскільки це потрібно для стійкості й макроекономічної рівноваги та для забезпечення діяльності механізму конкуренції. В економіці можуть виникнути ситуації, які обумовлюються: – неспроможністю конкуренції; – неспроможністю ринку забезпечувати людей суспільними товарами; – зовнішніми ефектами або наслідків дій, які не беруться до уваги людьми, що їх здійснюють (негативними – коли дії одного суб'єкта ринку завдають шкоди іншим; позитивними – коли дії суб'єкта ринку дають благо іншим). У значній кількості випадків зовнішні ефекти малопомітні на рівні приватної ініціативи та потребують коригування з боку державних і громадських структур. Держава, таким чином, має виконувати функцію визначення зовнішніх ефектів і перерозподілу доходів, яку не в змозі виконати традиційний ринковий механізм; – неповнотою ринків (повний ринок забезпечує споживачів товарами, ціни на які перевищують витрати на їх виробництво); – недосконалістю інформації; – економічною нестабільністю [6]. Державне регулювання охоплює всі напрямки суспільного виробництва. Однак першочергова увага приділяється регулюванню відносин власності та підприємництва, інвестицій і структурної перебудови галузей матеріального виробництва, соціального розвитку й ринку праці, фінансового ринку та грошового обігу, територіальних пропорцій і регіональних ринків, природокористування, зовнішньоекономічної діяльності. Ці питання становлять основний зміст державного регулювання економіки. Водночас з огляду на наявні особливі умови реформування розв'язуються гострі економічні та соціальні проблеми, зокрема структурні перетворення, технологічні оновлення, подолання кризових явищ.

Мета державного регулювання економіки – створити таку господарську систему, яка б орієнтувалась на вибір найефективніших варіантів використання наявних факторів виробництва та забезпечення сприятливих соціально-економічних умов життєдіяльності.

Завдяки механізму державного регулювання економіки необхідно створити умови для:

- ефективного функціонування ринкового середовища;
- усунення негативних наслідків ринкових процесів;
- захисту національних інтересів на світовому ринку;
- вирішення проблем, які ринковий механізм вирішити не може або вирішує їх не в повному обсязі.

Таким чином, державне регулювання ринкових відносин є необхідним для досягнення двох взаємопов'язаних цілей – це захист інтересів як окремих громадян, так і суспільства в цілому від тих негативних наслідків, які можуть для них породжувати ринкові відносини та забезпечення реалізації окремих суспільних інтересів, які не може реалізувати ринок.

На сучасному етапі модель змішаного регулювання національною економікою України можна окреслити такими аспектами: – вона має гармонічно поєднувати антитоталітарний механізм соціального ринкового господарства та економічне макрорегулювання змішаної економіки; – нова модель економіки має передбачати відносно тривале функціонування сильного державного та приватного секторів економіки, причому частка останнього повинна щорічно збільшуватись. Це свідчить про необхідність структурної перебудови не лише міжгалузевих комплексів, а й економіки країни загалом. При цьому переважання на початку державного сектора економіки не передбачає будь-яких пільг, переваг або виняткових прав, якими б користувались підприємства цього сектора; – у найближчому майбутньому економіка України має бути лише змішаною, одним із критеріїв керованості якої буде суперечлива єдність порівняно жорсткого державного регулювання економіки та ринкового саморегулювання. При цьому послаблення та звуження сфери макрорегулювання має здійснюватися лише в міру становлення та посилення дії механізмів ринкового саморегулювання в його цивілізованих формах; – посилення ринкової орієнтації та ринкових тенденцій у сфері ринкової економіки має здійснюватися водночас із посиленням впливу держави в соціальній сфері. Будь-які спроби перейти до ринкового саморегулювання у сфері розподілу в країні з постсоціалістичною економікою є згубними; – у нинішній соціально-політичній ситуації економіка України має бути не сепаратистською, а унітарноконструктивною з елементами регіонального самоврядування [4].

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що сьогодні в Україні загально визнаною є об'єктивна необхідність переходу до регульованого ринку, однак чітко не визначено форми, принципи й засоби державного регулювання. Через це особливого значення набувають подальші дослідження в цьому напрямку та встановлення кола об'єктів державного впливу, оскільки саме об'єкт зумовлює адекватну йому економічну форму державного регулювання. Розвиток об'єкта регулювання зумовлює розвиток форм і засобів його регулювання.

Список використаних джерел

1. *Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник для вузів / В.Д. Базилевич. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання, 2006. – 320 с.*
2. *Дьомін А.І. Вища освіта України і Болонський процес: Навчально-методичний посібник з організації самостійної роботи студентів та аспірантів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації за вимогами кредитно-модульної системи організації навчання / А.І. Дьомін, Л.Л. Побережна. – Біла Церква, 2007. – 170 с.*
3. *Економічна теорія. Політекономія: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2008. – 330 с.*
4. *Іващенко А.В. Роль і функції держави у формуванні ринкової економіки / А.В. Іващенко // Проблеми науки. – № 6. – 2008. – С. 52–54.*
5. *Карсекін В.І. Удосконалення інструментів фінансово-інвестиційної політики у сфері державного регулювання / В.І. Карсекін, С.В. Хлопак. – К.: Знання – 2009. – 170 с.*
6. *Кулішов В.В. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – 2-ге вид., випр. / В.В. Кулішов. – Львів: Магнолія 2006, 2008. – 210 с.*
7. *Мочерний С.В. Економічна теорія / С.В. Мочерний. – К.: Знання-Прес, 2007. – 270 с.*
8. *Соколовська А. Економічна функція держави та особливості її виконання в Україні / А. Соколовська // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 23–27.*

References

1. *Bazilevich V.D. Macroeconomics: a textbook for high schools. K.: Znannja, 2006. - 320 p.*
2. *Demin A.I., Poberezhna L.L. Higher Education in Ukraine and the Bologna Process: Research handbook on the organization of independent work of students and post-graduates of higher educational institutions III-IV levels of accreditation requirements for the organization of credit-modular system of training. - Bila Cerkva, 2007. - 170 p.*
3. *Economic Theory. Political Economy: a textbook / ed. V.D. Bazilevich. - M.: Znannja-Press, 2008. - 330 p.*
4. *Ivashchenko A.V. The role and functions of the state in the formation of a market economy // Problems of science. - № 6. - 2008. - S. 52-54.*
5. *Karsekin V.I., Hlopyak S.V. Perfection of tools of financial and investment policy in the sphere of state regulation. M.: Znannja - 2009. - 170 p.*
6. *Kuleshov V.V. Textbook for students of higher educational institutions. - 2nd ed. / V.V. Kuleshov. – Lviv: Magnolia 2006, 2008. - 210 p.*
7. *Mocherny S.V. Economic Theory. M.: Znannja-Press, 2007. - 270 p.*

8. Sokolovskaya A. *The economic function of the state and especially its implementation in Ukraine // Economics of Ukraine. - 2008. - № 3. - S. 23-27.*

ДАНИ ПРО АВТОРА

Курок Олександр Олександрович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Київська обл., Україна, 08401
e-mail: finansu2014@mail.ru

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Курок Александр Александрович, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, Киевская обл., Украина, 08401
e-mail: finansu2014@mail.ru

AUTHOR DETAILS

Kurok Oleksandr, Candidate of Sciences in Economy, Docent of the Economy SHEI «Hryhorii Skovoroda Pereiaslav-Khmelnyskyi State Pedagogic University»
Sukhomlynskoho, 30, Pereiaslav-Khmelnyskyi, Kyiv region, Ukraine, 08401
e-mail: finansu2014@mail.ru

УДК 399.9

СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**Різник В.В.,
Різник Н.А.**

Метою статті є аналіз світового досвіду розв'язання проблеми забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів проблеми забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. Об'єктом дослідження є аналіз світового досвіду розв'язання проблеми зовнішньоекономічної безпеки.

У статті використані теоретичні методи дослідження: аналіз та узагальнення наукової літератури, порівняння, систематизація, які дали змогу узагальнити теоретичний матеріал з проблеми дослідження, систематизувати світовий досвід розв'язання проблеми зовнішньоекономічної безпеки та обґрунтувати можливість його адаптації для України.

Забезпечення економічної безпеки є гарантією незалежності країни, основною умовою стабільності й ефективності життєдіяльності суспільства, досягнення успіху. Саме тому забезпечення економічної безпеки зараховують до числа найважливіших національних пріоритетів.

Держави світу пройшли тривалий шлях цивілізованого розвитку ринкової економіки, створення міцних федерацій та єврорегіонів, сильних традицій в галузі законотворчості. Однак усе це відбувалося на тлі політичної стабільності й економічного росту – двох найбільш необхідних складових забезпечення належного рівня національної безпеки та її складової – зовнішньоекономічної безпеки. Саме такий стан справ є орієнтиром та зразком для сталого розвитку економіки України та гарантування її зовнішньоекономічної безпеки.

Проведений аналіз світового досвіду розв'язання проблеми забезпечення зовнішньоекономічної безпеки та особливостей сучасного стану соціально-економічної безпеки провідних держав, дозволить врахувати позитивні аспекти їх досвіду у процесі надання рекомендацій щодо забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України.

Ключові слова: економічна безпека, зовнішньоекономічна безпека, національні пріоритети, стратегія економічної безпеки, відкритість економіки.

МИРОВОЙ ОПЫТ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

**Резник В.В.,
Резник Н.А.**

Целью статьи является анализ мирового опыта решения проблемы обеспечения внешнеэкономической безопасности. Предметом исследования является совокупность теоретических и практических аспектов проблемы обеспечения внешнеэкономической безопасности. Объектом исследования является анализ мирового опыта решения проблемы внешнеэкономической безопасности.